

בס"ד. שיחת אחרון של פסח, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

כבוד-קדושת אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הקדושות לסעודה.

- 1 א. ימים האחרונים (כולל גם יום האחרון) של פסח באים בהמשך לימים הראשונים (עד ליום ראשון)
 2 של פסח - לא כמו שמיני-עצרת, שהוא "רגל בפני עצמו"¹, ואומרים בו "שהחיינו", מה-שאינ-כן בימים
 3 האחרונים של פסח שבהם אין אומרים שהחיינו, ולא בגלל שאין צורך בכך, אלא כדברי רבינו הזקן
 4 ב'שולחן-ערוך'²: "כיון שכבר אמרו בשתי לילות הראשונים של פסח" - "אמרו" דייקא ולא "שכבר
 5 אמר כו'", שמשמעותו, שאמירת שהחיינו בימים הראשונים פוטרת את הימים האחרונים], והיינו, שכבר
 6 אמר אותו - את ברכת שהחיינו של שביעי ושמיני של פסח - "בשתי לילות הראשונים של פסח"³.
- 7 כלומר: ברכת שהחיינו שאומרים בהתחלת החג, בעת הקידוש - לפני כל עניני הסדר "פסח (כולל
 8 גם המצה האחרונה, אפיקומן, שהיא זכר לפסח) מצה ומרור" - קאי על כל חג הפסח, הן הימים
 9 הראשונים והן הימים האחרונים.
- 10 ואף-על-פי שיש חילוק בין ימים הראשונים לימים האחרונים, שימים ראשונים עיקר ענינם הוא יציאת
 11 מצרים⁴, ואילו ימים האחרונים עיקר ענינם הוא הגאולה העתידה לבוא⁵ [שלכן אומרים בהפטרה ד'אחרון
 12 של פסח': "ויצא חוטר מגזע ישי וגו"⁶, "כי מלאה הארץ דעה את ה' וגו"⁷, וכמו שכתב הרמב"ם⁸
 13 שהסיבה שנתאוו לימות המשיח היא בגלל שאז יקויים היעוד "מלאה הארץ דעה את ה'"], מכל-מקום,
 14 ברכת שהחיינו בימים הראשונים קאי גם על הימים האחרונים.
- 15 ב. והענין בזה - שגם הימים הראשונים דחג הפסח שעיקר ענינם הוא יציאת מצרים, יש להם שייכות
 16 לגאולה העתידה:
 17 בליל א' דחג הפסח אומרים הלל - ד"אמר קרא⁹ השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, לילה המקודש
 18 לחג טעון הלל" (ואין לך לילי חג להטעין שירה חוץ מלילי פסחים על אכילתו)¹⁰, ועד שנקרא "הלל
 19 המצרי"¹¹, כיון שאומרים בו "בצאת ישראל ממצרים"¹².
- 20 אבל, גם בהלל יש שני חלקים: החלק הראשון - ששייך ליציאת מצרים, והחלק השני - ששייך
 21 לגאולה העתידה¹³, שאותו אומרים בליל הפסח לאחרי כוס שלישי, ולאחרי אמירת "שפוך חמתך"¹⁴,
 22 שזוהי ההכנה לגאולה העתידה.
- 23 וזהו גם מה שאומרים בחלקו השני של הלל:
- 24 "ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל"¹⁵ - ב' פעמים ימין [לא כמו ביציאת מצרים שהיתה "ביד (חזקה)
 25 ובזרוע (נטויה)"¹⁶, שהם יד ימין ויד שמאל¹⁷], כיון שקאי על לעתיד-לבוא, שאז תתגלה בחינת 'עתיק',
 26 ש"לית שמאלא בהאי עתיקא"¹⁸, אלא כולו ימין¹⁹;

- (1) סוכה מח, רע"א. וש"נ.
 (2) או"ח סת"צ סי"ב.
 (3) ראה גם שיחת אחש"פ תשכ"ג סכ"ט (תורת מנחם - התוועדויות חל"ו ע' 326). וש"נ.
 (4) אף שאומרים גם "כך . . יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים כו".
 (5) ראה גם שיחת אחש"פ דאשתקד ס"ה (תורת מנחם - התוועדויות חמ"ג ע' 199). וש"נ.
 (6) ישע"י י"א, א.
 (7) שם, ט.
 (8) הל' תשובה ספ"ט, והל' מלכים בסופן.
 (9) שם ל, כט.
 (10) פסחים צה, ב (ובפרש"י).
 (11) ברכות נו, א ובפרש"י.
 (12) תהלים קיד, א.
 (13) ראה פסחים קיח, א. הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' לב (פיסקא "הללויה" בסופה). וראה גם שיחת ליל ב' דחה"פ תשכ"ג ס"ט (תורת מנחם - התוועדויות חל"ו ע' 283).
 (14) שם עט, ו.
 (15) שם קיח, טז.
 (16) ואתחנן ה, טו. תבוא כו, ח.
 (17) ראה פע"ח שער חמ"צ פ"ז. מ"ח מסכת ליל פסח פ"ז. סידור (עם דא"ח) רצג, ג ואילך.
 (18) זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.
 (19) ראה תורת מנחם סה"מ תמוז ס"ע סא. וש"נ.